

Markkinaoikeus

Päivämäärä
1.3.2016

Diaarinumero
H 00094/16

Eduskunnan lakivaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi; HE 7/2016 vp

Lausuntopyyntö 18.2.2016

Kuuleminen

1.3.2016 klo 11.00

Markkinaoikeuden lausunto

Yleiskanta

Esityksen ehdotukset ovat pääosin kannatettavia. On perusteltua koota yleiset säännökset tuomioistuimista ja tuomareista yhteen lakiin. On myös perusteltua yhdenmukaistaa tuomioistuimien hallinnot, organisaatiot ja käytetyt termit, mikäli eroavaisuuksiin ei ole muita kuin historiallisia, eriaikaisesta kehityksestä johtuvia syitä.

Pääosin esityksen ehdotukset kokoavat voimassa olevaa lainsäädäntöä useista tuomioistuinkohtaisista laeista ja eräistä muistakin laeista samaan, yhteen lakiin.

Tuomareiden koulutusjärjestelmän kehittämistä koskevat ehdotukset ovat esityksen merkittävin uudistus. Ehdotukset ovat kannatettavia.

Päällikkötuomarivirkojen määräaikaisuus

Päällikkötuomarivirkojen määräaikaistaminen tuottaa periaatteellisia ja käytännöllisiä ongelmia enemmän kuin hyötyjä, eikä muutokseen ole käytännössä tarvettakaan. Päällikkötuomareiksi on viime aikoina nimitetty pikemmin lähellä 60 vuoden ikää olevia kuin lähellä 50 vuoden ikää olevia. Määräaikaisuus käytännössä sulkee päällikkövirat tuomioistuimen ulkopuolisista hakijoista. Kuitenkin esimerkiksi erityistuomioistuihin voisi olla hyvinkin perusteltua jossain tilanteessa nimittää päällikkötuomari muusta kuin perinteisestä tuomaritaustasta. Uudistuksesta seuraavat pitkät virkavapausketjut ja viransijaisuudet heikentävät työskentelyn tasoa ja tehokkuutta. Uudistus lisäisi määräaikaisten tuomareiden määrää, mikä ei ole toivottavaa.

Toimipaikka

Voimassa olevassa ja kumottavaksi ehdotetussa laissa markkinaoikeudesta säädetään markkinaoikeuden toimipaikaksi Helsinki. Esityksessä ei ole vastaavaa säännöstä, eikä mitään säännöstä siitä, miten markkinaoikeuden toimipaikka määräytyy.

Se, että markkinaoikeuden toimipaikan sijaitsemisesta Helsingissä, säädetään edelleen lakitasoisesti olisi sikälikin perusteltua, että parhaillaan perustettavana olevan eurooppalaisen patenttistuomioistuimen Suomen paikallisjaoston on kaavailtu sijaitsevan markkinaoikeuden yhteydessä. Siinä vaiheessa, kun kyseinen paikallisjaosto tulee perustettavaksi, edellytetään jaoston sijaintipaikan nimeämistä.

1. lakiehdotus

11 luku 10 § 4-kohta

Esityksessä kumottavaksi ehdotetun tuomareiden nimittämislain 10 §:n säännös ehdotetaan siirrettäväksi tuomioistuinlain 11 luvun 10 §:ään. Markkinaoikeuden osalta ehdotus sisältää myös sisällöllisen muutoksen. Muutosta ei ole perusteltu mitenkään. Voimassa olevan tuomareiden nimittämislain 10 §:n mukaan markkinaoikeuden lausunnon antaa ylituomari vakinaisia tuomareita kuultuaan. Esityksessä ehdotetaan, että lausunnon antavat päällikkötuomari ja osastonjohtajat. Vastaavaa muutosta ei ole tehty käräjäoikeuksien osalta, vaan esityksessä, kuten tuomareiden nimittämislaisakin, käräjäoikeuden lausunnon antaa laamanni johtoryhmää tai, jos käräjäoikeudessa ei ole johtoryhmää, vakinaisia käräjätuomareita kuultuaan. Tämä hyvin toiminut menettely tulee säilyttää myös markkinaoikeuden osalta. 11 luvun 10 §:ään tulisi lisätä 4-kohta kuulumaan:

4) markkinaoikeudessa ylituomari johtoryhmää tai, jos markkinaoikeudessa ei ole johtoryhmää, vakinaisia tuomareita kuultuaan.

1. lakiehdotus
18 luku

Asessoreista säädetään ehdotetun tuomioistuinlain 18 luvun 1 §:ssä. Säännöksen perusteluissa sanotaan, että asessorin virat olisivat tuomarin virkoja, jotka olisivat lueteltu tuomareita koskevassa 1 luvun 5 §:ssä. Säännöksessä ei kuitenkaan mainita nimenomaisesti asessoreja. Ehkä 2 momentin säännöstä tulisi selkeyttää.

6. lakiehdotus
1 a luvun 13 § 3 momentti

Ehdotetussa tuomioistuinlain 5 luvun 1 §:ssä asessorit mainitaan markkinaoikeuden jäseninä. Ehdotetussa markkinaoikeuden oikeudenkäyntilain 1 a luvun 13 §:n 3 momentissa mainitaan ilmeisesti turhaan erikseen asessorit täysistuntoon osallistuvina, koska jos asessorit ovat markkinaoikeuden jäseniä, he jo tämän vuoksi ovat täysistunnossa.

6. lakiehdotus
1 a luvun 2 §

Koska markkinaoikeudessa on vain kaksi markkinaoikeusinsinööriä, saattaa syntyä tilanne, jossa markkinaoikeudessa ei ole esteetöntä markkinaoikeusinsinööriä käsittelemään asiaa. Tämän varalta oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 a luvun 2 §:n 3 momentin loppuun olisi lisättävä uusi virke:

Jos kaikki markkinaoikeusinsinöörit ovat estyneitä osallistumaan asian käsittelyyn, markkinaoikeus on kuitenkin päätösvaltainen kokoonpanossa, johon kuuluu kaksi lainoppinutta jäsentä ja tuomioistuinlain 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu asiantuntijajäsen.

6. lakiehdotus
1 a luvun 3 §:n 2 momentti

Edellä esitetyn 2 §:n muutoksen jälkeen 3 §:n 2 momentti on johdonmukaista kirjoittaa muotoon:

Edellä 2 §:n 3 momentissa tarkoitettussa asiassa markkinaoikeus on tällöin päätösvaltainen lainoppineen jäsenen ja markkinaoikeusinsinöörin tai

tuomioistuinlain 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun asiantuntijajäsenen kokoonpanossa sekä muussa 1 momentissa tarkoitetussa asiassa kahden lainoppineen jäsenen kokoonpanossa.

6. lakiehdotus
1 a luvun 4 §

Esityksessä kumottavaksi ehdotetun markkinaoikeuslain 3 luvun säännökset ehdotetaan siirrettäväksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain uuteen 1 a lukuun. Luvun 4 §:n säännös vastaa markkinaoikeuslain 3 luvun 16 §:n säännöstä. Käytännön kokemukset ovat osittaneet, että jo valmistelussa voi joskus nousta ratkaistavaksi esimerkiksi toimivaltaan liittyviä kysymyksiä, jotka olisi hyvä ratkaista vahvemmassa kuin yhden tuomarin kokoonpanossa. Tässä ehdotetut muutokset mahdollistaisivat ns. peruskokoonpanon käyttämisen myös ratkaistaessa asia valmistelun yhteydessä kirjallisessa menettelyssä. Patenttiriita-asioissa olisi usein hyödyllistä, että valmistelevana jäsenenä toimivan lainoppineen jäsenen rinnalla olisi myös markkinaoikeusinsinööri.

Säännöksen kolmas ja neljäs momentti tulisi muuttaa kuulumaan:

Edellä 1 momentissa tarkoitettu asia markkinaoikeus on päätösvaltainen myös kahden tai kolmen lainoppineen jäsenen kokoonpanossa.

Jos 1 momentissa tarkoitettu asia liittyy 2 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun riita-asiaan, markkinaoikeus on kuitenkin päätösvaltainen myös kokoonpanossa, johon 1 tai 3 momentissa säädetyn lisäksi kuuluu myös markkinaoikeusinsinööri.

Kimmo Mikkola
Markkinaoikeuden ylituomari